

ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

ΤΟΥ Κ. ΘΕΟΔ. ΣΥΝΑΔΙΝΟΥ

Η ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΤΗΣ “ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ,,

B

Εν νεώτεροι του γράμμα πρόδη τὸν αὐτὸν Γαβριηλίδην
δή Έμμα Ρέποντας ἔγραψε καὶ τὰ ἑξῆς, ποὺ χίνονι
ἀποκεῖ φῶς σ' ὅλη τὴν ιστορίαν αὐτὴ σελίδα τῆς νεώ-
τεροις Ελληνικῆς Ιστορίας :

52

Εσν ελαύνεται τας επιτολας μον, ρα ειδο-
τε τα μη γραφέντα ούτε είς την «Ακρόπολιν»
περί της καταστροφής. Εύρισκομεθε προ πραξικοπήμας με-
λετημένου από πολλούς καιρού, ύπο την άνωτάντην ήγειραν
της Α. Ύψηλότατης διαδόχου και Αντιθεσιάλεων. Είναι
γεγονός άτυχώς, μηδενίς επιδεχόμενον μοισιωθήσιν.

γεγονός απλώς, μήποτε επιδεμένον αρμόστησην.
Τό παρακολημένο ήπειρον να λάβῃ μεγαλείτερα διαστάσεις και να εύρθεμεν αιφνίς, εύρθεμεν δέ, έν στάσει, τὴν δύοπαν δὲν είχε τὴν δύναμιν νὰ καταστέλλῃ κι κυβερνήσῃ. Περὶ υπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν οὔτε λόγος πρέπει νὰ γίνῃ. «Ητού δχι ἐγνώσει, ἀλλά ἐκ τῶν ὑποκινητῶν». Εν γνώσει διετέλει βεβαίως και αὐτὸς ὁ πρωθυπουργός, ὃ δύοπαν δύοπαν δὲν ἔφαντάζετο θτὰ ἡγίνετο τὸ κίνημα τόσῳ μεγάλον. Και τούδον και αὐτὸς μὴ ἔχων τὴν δύναμιν νὰ προστατεύῃ τὴν δημοσίαν τάξιν! Διότι καρμίαν δὲν είχεν ἀρχὴν νὰ τὸν ὑπακούῃ. Εξαιρουμένου τοῦ φουράρχου κ. Στράτου, οδεῖς σ' ανεμάρετών τὸν ήκουεις! Οδεῖς, πλὴν τοῦ Διευθυντοῦ τῆς Αστυνομίας. Ήπειρείτο νὰ μήν επιτραπῇ πλέον ή ἔκδοσις τῆς «Ἀκροπόλεως», ἐκλείσθη τὴν αὐτὴν ἐσπέραν τὸ τυπογραφεῖον Μανδαλάκη, εἰς δὲ συντετριμένοι κατεψύχουν. Μετήχι- φιεμένοι διαιωματικοὶ και ὑποξιωματικοὶ ἔτρεχον παντού, καταζητούντες τὸ πρωστικὸν τῆς «Ἀκροπόλεως». Δύο τοιούτοι είχον καρτέρι εἰς τὸ σπίτι

μου, υπέρ τούς δέκα μετεόρινους και ήταν ίσης το πρατήρειον τών Ἐφεμερίδων και ήταν ίσης τόν κ. Τα σαγκάρην διτί θά πάθη διμοια, αν συνετέλει εἰς την ἔκδοσιν τού φύλλου, και ἐνῷ ήμειν ἔξιτομων προστασίων της ζωής μας, καὶ πριφορούντες και ὑπό την ἡρκούμεθα εἰς τὴν φρούρησιν τοῦ τυπωγραφείου τῆς «Παλιγγενεσίας καὶ τῶν ἄλλων, ἔνθα διασκορπισμένοι κατεψύχουμεν, αἱ ἀρχαὶ μάς ἔστιν δύο διστυφλάκας !!! Μήπος εἶγε καὶ ἀλλοι ! Ο. κ. πρωθυπουργὸς μᾶς ὑπουργεῖτο πάσσων προστασίων, ἀλλὰ ἐνῷ τῷ φρουράρχειον διετάχθη νά μᾶς στελέχη δύναμιν ἀπαρκή, μᾶς ἔστιλε δύο ἀξιωματικούς – ἐκ τῶν συνένοχων ! – οἱ δόποι καὶ αὐτοὶ ἔψυχαν κατόπιν καὶ ἀφῆσαν τὰ πάντα εἰς τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ ! Καὶ η κατάστασις αὐτὴ ἐξηκολουθήσθην ἐπὶ ήμέρας, μᾶς παρηγόρουν δὲ διτί οἱ δύο - τρεῖς στελλόμενοι ἀστυφλάκες είχον ἐντολὴν τὸν πυροβόλησμον καθ' οἴου δηπότε, καὶ κατὰ στρατηγοῦ ἀκόμη. Καὶ ἐνῷ ήμεις τοὺς ἐλέγομεν διτί ἔχομεν ἀνάγκην τῆς συνδρομῆς τῶν ὄρχων, αὐτοὶ ἐν εἰλικρινεῖ μᾶς ἔξωμολογύσαντο, φρουράρχος, διευθυντής ἀστυνομίας κτλ., διτί ἐπέτρεψαν νά ζητηθῶμεν συνδρομήν, διτί ἀν ἔξακθετοις τά τῆς καταστροφῆς, ὑπῆρχε φόβος συνεπειῶν. Μᾶς υπεδεικνύουν τὴν ἐπανάστασιν, πλεον ἥνγακασμένη νά τηροῦτῇ καθεδρήσις κλησίς προς τὸν λαὸν. Καὶ ἵνως ἐμελετήθη μέτρον, τὴν ἐφαρμογὴν δῶμας τούτου καθιστά πουσία τοῦ Βασιλέως. Καὶ ούτως ἡ πειλεύτη ἀθέρησης ὑπὲ τῆς φρουρᾶς, συνεργούμενων κατών ἀξιωματικῶν ἀκώλυτων ἐν τῇ λέσχῃ πειρί, ἐπερπετε νά ἀκόλουθησουν, καὶ δικ. Τρικούπης λα, ὅπως κατέπει τοι καὶ δι φρουράρχος κ. Στρατήτη τῇ λέσχῃ ἐπίστομων ἀπόδοκιμασίαν του

«Έχοντες αυτά όπ' θύμιν, θά έννοηστε διατί ξεραφά διώ-
ξεραφά είς τα φύλλα των ήμερων έκεινων. Την στάσιν τού-
του πην είβαστε, πιστεύω, κακοθεστάπτη δόλων και τυδ-
ων. Διαφεγγώρυχό, ο δημόπιος και δέχετο τους άξιωματικούς προ-
ταγόρας της έφοριδος του και υπέριζε προφορικώς προ-
αύτους την «Άκροπόλιν», κακοθέστατα και - συγχωρήτα-
μοι τὴν λέξιν - ἀτύχαστα».

Ἐπέλθων διτὸς ἀλλάζει τὰς δύο προηγουμένας ἐπιστολάς μου, ἐπαναλαμβάνω μόνον ἐν αὐτῇ τὰ σπουδαιότερα τῶν ἐν αὐταῖς γραφέντων. Δὲν ἥμπορος ὅμως νὰ μή σᾶς ἐπαναλάβω οὐτὶ ἡ συντριβὴ τῆς περιουσίας σας εἰς χειρας μου μοι ἔμπινεέ οὐχὶ πλέον ἀφοσίωσιν, ἀλλὰ φαντασμὸν Τούρκου προ-

ώμας καὶ τὴν Ἀκρόπολιν.
Καὶ αὐτὸς ἀκόμη : Κατηγορήθη μεν ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν
Στρατιωτῶν ἐπὶ δυσφημῆσαι τοῦ στρατοῦ ! Κληθεὶς εἰς
τὴν ἀνάκρισιν, ἐδήλωσα ὅτι ὑπέθυνος μόνος ἔγω εἴμαι, ἐγὼ
καὶ ἕγραφα τὰ σύρβα, δι' ἀπειγορούμενα, κατὰ τὴν
ἀπομηνίαν πας. Δὲ οὐδείνος ἀντὶ πειραζόμενον καὶ σφές.

έκδροψή μονομερώς δι' ἐμέ τὸ βούλευμα, τὸ ὅπιον βενίσαις, θά εἶναι παραπεμπιτικό. Καὶ ἐν τοιαύῃ περιπτώσει θὰ κανονίων· τὰ πράγματα, ὡστε νὰ μη μεινῇ τὸ γραφεῖον ἀκέφαλον, ἐὰν δὲ παραστῇ ἀνγύκη διὰ τοῦτο, θὰ σχετικά περιγράψῃ. Τὸν Μποέν^(*) μᾶς τὸν ἐπήρωαν καὶ τὸν ἔστειλαν εἰς τὸ Ἀγρίουν υπὸ συνοδείαν μὲ τὰ εὐζωνικά! Ἀγῶν ἔξοντώσεως, βλέπετε, ἀπὸ τὸν ὅπιον ὃς ἐπίστωμεν ὅτι θὰ ἔξειθω μεν νίκητοι.

Οὐλως ὑμετέρος
Ἐπι. Ρέπουλης

Εμπ. Φειδωλής

Η τραγωδία μετά είλε και την συνέχεια της. «Είχε με την ποιωδία της έβαση των 86 αξιωματικών, ποι επέτεθησαν έναντι των γραφείων και τῶν τυπογραφείων τῆς «Ακροπόλεως». Ή δίξι αὔριο στις 23 Σεπτεμβρίου 1894, στὸ Β' Δικαγκές Στρατούκειο, και τελείωσε τὸ φράσιν τῆς 24ης. Στηνήγοροι τῶν στασιαστῶν παυσησθήσαν οἱ Δ. Φιλάρετος καὶ Ν. Λεβίδης. Κατὰ τὴ δὲ εἴσαν, οὐ ἐλλογμένῳ, ἐναντίον τῆς «Ακροπόλεως» καὶ τῷ ιδιοτήτῃ της ... Εἰλικρινεστέρος ἐπέτρωσαν τὸν ἀντιλήφεντον ποὺ κυριαρχοῦσαν τότε στὴ μεγάλετον πλειονότητα τῆς Ἐλλάδος ὁ δευτέρος, κατηγόρησε στὴν περιψημη ἄρρενοι τοῦ, ποὺ φρόντισε καὶ νὴ τὴν τικτοῦσα καὶ νὶ τὴν κυνηγοροῦση σὺν ιδιαιτερῷ τελούσ, τὴν «Ακροπόλεων», ποὺ τὴν ὄντας ἀδρύμονα ἔγερθεν ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς χώρας, ἰδρυμα ἀντεθιμικόν, οὐκτὸν «εἴπι δεκαετίαν, ὑπὸ τὸ πρόσχημα γενικοῦ καὶ μερικοῦ ἐλέγχου, οὐδὲν ἀδῆκε ἐπὶ τὸν ποδῶν δρίθιον καὶ ιστόμενον. Επολέμησε τὴν θεινήκην ίδεαν, ἐπολέμησε τὴν Πολιτεῖαν, ἐπει τὴ ὑπάρκει καὶ τοῖς στοιχείοις αὐτῆς ἐπολέμησε τὴν κοινωνίαν, τὸν οἰκείων νειστοκ βίον, τὴν ἐκκλησίαν, ἐπολέμησε τὸν στρατόν, τὸν ἀτομικὸν βίον, ήθηλησαν νὰ ἔχειτελιο τὰ πάντα, ίνα τὰ πάντα πρὸ τῶν ποδῶν αὐτοῦ καταρρεύσωσιν.

‘Η ἀλήθεια εἶναι ως ὅτι’¹ αὐτὸν ποὺ εἰπεῖ στὴν ἀγύρωση τοῦ κ. ουνγκόρος τὰ πολεύμενα δίγνα. Τα πολεύμενα δίγνα ὅτι ἔτινα τὰ πάντα πρὸ τῶν ποδῶν ἀπένοι κατέργωσαντες, ἀλλὰ γά τινα στερεόν ἀπάνοι κατέργωσαντες, προσδεγμένα, πραγματικά, τίμια, ἡμέρα θεμέλια. Εἴ τοι πολεύσης, αὐτὰ πολεύσης καὶ γι αὐτὰ πολεύσης ὁ Γαβρόπιλος, ὃς ὅπῃ τοῦ δημάρα, ἀλλὰ καὶ τρικυμίην ζητεῖ του.

Στην δίκη αυτή δεν προσήλθε ουαγένιας από τους Ακρόπολίτες, έπειτα όποιας διδύ μεθορυαρία της. Γιατί δεν προσήλθε, μάζ το λέει ο Δ' Εμπόρος σ' ένα γράμμα του πρός τον Γεωργιάδη, που άκουμα βρισούσαν στην Εύπολη, μέχι μεσοχώρια 27 Σεπτεμβρίου 1894. «Είναι ένας δέρμας από την Κύπρο», καλεί σ' έναν

« Ελήνες επι τέλους — εγώ αψε — καὶ η δική· Ή κωμική πράξεις τοῦ δράματος. Ή κωμωδία αὐτή είχε παρασκευασθή σχῆ μυστικά. Ένομιστό δημόσιας ήτι οξιερέπεια της «Ακρόπολεως», ἀλλά καὶ η ἀτομική μου, της ἐπέθαλης νά μη λάθος μέρος, καὶ δι σύντο δεν προστήθον, καύτινο κληθεῖς ὡς μάρτυς, ἀφοῦ ἄλλως τε ἔγα οὐδὲν είχο νά καταθέσουν. Επαιχθίη εἰς τὴν ράχιν μας ΝΗΣ πρέσβειονειν κατόπιν της λαθιωμένης μέρους καὶ

να στερώμεν κατόπιν να λασθωμεν μερος και διαλιν και νά παρουσιασθωμενή μημει εν σοθαρόδιαιουλογύντες έν τῷ Στρατοδικειώ, θά ήτο ἀ-
γι βέβαια αξίοπρεπές. Δι' αύτό προέκρινα νά μη
δι Στρατοδικειον μοι ἐπέθαλε τὸν ἀνώτατον
στόιμου, 200 δραχμάς !, έννοισαν δι έπιτηδες
τὴν «Ἀκρόπολιν» ἔκπρωσωπουμένην ὑπὸ τῶν δύο
τούν δόποιον μόνον ὑπέδειξα κατὰ τὴν προανά-
τη γνωρίζουν τὶ συνέει, μηδένα ἀλλον ἀναμιέξας
υποκινο, διά νά μη μάς σύρουν όλους ἔκεινοι.

Το Στρατοπεδεύοντα μυσθούσε πανηγυρικά τους δύο σταυρωτά αξιωματούχους. Τρία χρόνια ήταν εφέδρωτα φράγματα οι ἀξιωματικοί από το γράφανε τὴν μανόν σελίδα τοῦ πολεμικῆς εφερτού τοῦ 1897. Ή προφτεία τοῦ Γαβριηλίδη δυστυχώσας κ' αυτή τὴ φρούριον βγήκε σωστή.

«Μετά πάνου ψυχῆς ἀνέγνωμεν ἐν τῇ «Νέᾳ Ἐπιθεωρείᾳ» τὰ θλιψέρδο συμβάντα ἐν τῷ τῷ καταστήματι καὶ τῷ οἰκώ· μνῷ καὶ εἴπομεν καὶ ξένῳ τούτῳ, διτὸς πάντος ὅργη Κυρίου πανταχοῦ καὶ ἐν πάντι καταδίκαιοι ἡμᾶς. Βεβαῖον μεγίστη τὴν πρόσγενονέμηται τῇ ὑμετέρᾳ ποιητῇ ἡμῖν ἐντιμότητι ἡμία, καὶ ταστραφείσης ἐν ριπῇ ὄφθαλμοι περιουσίας κτηθείσης μὲν

(*) Ψευδώνυμον τοῦ δημοσιογράφου κ. Δ. Χατζοπούλου, δ ὅποιος τότε ὑπηρετοῦσε στὰ εὐζωνικά καὶ ἀποτελοῦσε μέλος τοῦ προσωπικοῦ τῆς «Ἀκροπόλεως».

